

Risto Nieminen

Esimiehen tervehdys

AKATEEMISTEN TUTKIJOIDEN ja tutkimusta rahoittavien organisaatioiden yhteistyö ja dialogi poliittisen päätöksenteon kanssa tarvitsee lisää opastusta ja kannusteita. Tiiviimpi dialogi vahvistaisi strategisen ja yhteiskunnallisesti relevantin tutkimuksen ohjausta ja suunnittelua. Se myös torjuisi ja hälventäisi akateemisen yhteisön kohtaamaa poliittista kritiikkiä. Vuoropuhelun eri toimijoiden eri rooleja kunnioittava järjestäminen voi rakentaa luontevan tavan pätevän tutkimustiedon paremmaksi saattamiseksi päätöksenteon pohjaksi.

Miksi tämä on tärkeää? Demokraattinen päätöksenteko tarvitsee faktapohjan ja näyttöön perustuvaa tietoa. Ajankohtainen esimerkki on käynnissä oleva sote-uudistus, terveyteen ja hoiva- ja sosiaalityöhön liittyvine monine kysymyksineen. Entä miten robotisaatio ja tekoäly muuttavat työ-

elämää? Miten pysäytämme nopeasti etenevän biodiversiteetin katoamisen ja eliölajien sukupuuton? Vastaukset näihin ja muihin kysymyksiin vaativat arvovalintoja, mutta vastausten ja päätösten tulee perustua tutkimustietoon.

Ministereillä ja johtavilla poliitikoilla on harvoin aikaa rakentaa yhteyksiä tutkijoihin. Hallinnon virkamieskunta ja poliittiset avustajat keräävät tietoa ja työستävät taustapapereita ja politiikkamuistioita. Virkamiehet saattavat joutua tuottamaan muistioita hyvin lyhyellä varoitusaajalla oman osaamisalueensa ulkopuolella: tiedon nopea saatavuus korostuu mutta sen luotettavuus kärsii. Tieto voi olla vanhentunutta, yksipuolisesti painottunutta tai suorastaan väärää.

Päätöksenteon pohjalla olevan tiedon luotettavuus ja laajuus voisivat parantua

Akateemikko Risto Nieminen aloitti Suomalaisen Tiedeakatemian esimiehenä tammikuussa 2018. Vuosina 2016–2017 hän toimi varaesimiehenä.

olennaisesti, jos tutkijoiden ja päätöksentekijöiden yhteydet ja vuorovaikutus olisivat vahvemmat ja rakentuisivat vakiintuneisiin käytäntöihin. On ongelma, että akateemisen maailman valmiudet hedelmälliseen vuoropuheluun ovat heikot ja että toimiva infrastruktuuri tähän puuttuu. Ei liene ihme, että politiikan toimijat kokevat tutkijoiden roolin usein kömpelönä ja naiivina. Tutkijat ja tutkimuksen arvioijat eivät puolestaan juuri kiinnitä huomiota hankkeiden tulosten päätöksenteolle relevanttiin impaktiin.

Sektoritutkimuslaitosten, strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) sekä valtioneuvoston selvitys- ja tutkimushankkeet tuottavat runsaasti laajoja teemakokonaisuuksia käsittävää tietoa yhteiskunnan tarpeisiin. Niiden tutkimus on kuitenkin usein pitkälle tulevaisuuteen suuntaavaa ja tarvitsee tuekseen spesifisempää tietoa akuuteista kysymyksistä. Tarvitaan ”nopean toiminnan joukko”, joka pystyy organisoimaan parhaan mahdollisen tietopohjan hankkimisen ajankohtaiselle poliittiselle päätöksenteolle.

Suomalaisen Tiedeakatemia jäsenkunta edustaa maassamme korkeinta akateemista tasoa ja asiantuntemusta. Vahvana yleisakatemia se kattaa laajan ja uudistuvan tieteenalojen kirjjon. Yhdessä kolmen muun henkilöakatemia (Finska Vetenskaps-Socie-

teten, Teknillisten Tieteiden Akatemia, Svenska Tekniska Vetenskapsakademien i Finland) se on muodostanut yhteistyöelimen CoFA (Council of Finnish Academies), joka pyrkii monin eri tavoin vahvistamaan tieteen asemaa, näkyvyyttä ja vaikuttavuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. CoFA on myös vahvasti verkottunut kansainvälisiin sisärjestöihinsä ja pystyy välittämään niiden asiantuntemusta ja kannanottoja. Euroopan komission tiede neuvonantojärjestelmä SAM (Scientific Advice Mechanism) nojaa osin kansallisten tiedeakatemiain verkoston varaan.

Suomalainen Tiedeakatemia haluaa vahvistaa tutkimustiedon saatavuutta ja käyttöä poliittisessa päätöksenteossa. Meidän tulee tunnistaa ja vaalia yhteyksiä päätösten valmistelijoiden ja politiikan toimijoiden kanssa yllä kuvatuun dialogin synnyttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että tutkittu tieto päätyy poliittisen koneiston raaka-aineeksi. Toimintatapoja voivat olla muun muassa teemaattisia katsauksia koskevat toimeksiantot, epäviralliset asiantuntijatapaamiset, keskustelutilaisuudet ja kuulemiset. Tavoitteena on rakentaa ”suomalainen SAM” yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Suomalainen Tiedeakatemia on valmis ottamaan tämän haasteen vastaan.